

MOET CHRISTENE DIE WET HOU?

WAT BETEKEN CHRISTELIKE VRYHEID?

Gerrie Malan

Ek is al verskeie maal gekonfronteer – op beide negatiewe en mooi wyse – deur mense wat as Torah Behoudend (*Torah Observant*) geklassifiseer word. In die proses is daar gewoonlik ’n absolute aandrang op ’n hele klompie sake, waaronder:

- Sabbatsonderhouding op Saterdag.
- Gehoorsaamheid aan die Wet van Moses, en dus die
- Hou van die sewe Bybelse feeste.
- Gebruik van die korrekte naam van God en Jesus. Die naam “Jesus” sou dan ’n afleiding wees van Zeus, die Griekse mitiese hoofgod.

Voorts beweer hulle dat Christene Paulus se brief aan die Galasiërs misbruik as bewys dat die Wet nie meer geld nie. Behalwe argument oor byvoegings wat nie in die oorspronklike brief bestaan het nie, voer hulle aan dat Paulus nêrens in die brief skryf dat hulle nie meer die Wet moet onderhou nie.

Kom ons kyk kortliks na die belangrikste aspekte wat aan die basis van die verskillende standpunte lê. Ek gaan nie alles in detail argumenteer nie, want die blote noem van ’n feit uit die Bybel behoort soms voldoende te wees.

DIE OU TESTAMENT EN DIE WET

Die ontstaan van die nasie wat as Israel bekend geword het, spruit voort uit God se verbond (en gepaardgaande verbondsbeloftes) aan Abraham, en wat herhaal word aan sy seun Isak en kleinseun Jakob. Jakob se twaalf seuns word die stamvaders van die stamme waaruit die nasie gevorm is. Die bekende wêreld sou God deur hierdie nasie leer ken, wat beskryf word as die geringste van alle volke (Deut. 7:7).

God neem hierdie nasie na ’n klein landstreek in die Midde-Ooste wat volgens die ekonomiese en staatkundige geskiedenis die geografiese, ekonomiese en staatkundige kruispad van die destydse wêreld uitgemaak het. Die nasie wat daardie deel beheer het, sou die hele wêreld kon beïnvloed – en die God van Abraham, Isak en Jakob aan hulle openbaar.

In hul uittoeg uit Egipte op pad na die land Kanaän, ontvang hulle by die berg Sion die Wet van God (wat ons as die Tien Gebooie ken). Hierdie wet word uitgebrei deur dit wat bekend staan as die Wet van Moses. Benewens omvattende samelewingsvoorskrifte, bevat hierdie Mosaïese wet ook verskeie strawwe, insluitende die doodstraf deur stening vir bepaalde oortredings. Dit is opvallend tot watter mate die Wet van Moses te doen het met die behoud van nasie-suiwerheid – en dus die behoud van die Messiaanse bloedlyn uit die nageslag van Noag se seun, Sem.

In eenvoudige terme kan ons sê dat die doel van die Mosaïese bedeling was om die God van Abraham, Isak en Jakob aan die wêreld te openbaar en die suiwer Messiaanse bloedlyn in stand te hou totdat die volheid van die tyd (die bestemde tyd) sou kom (Gal. 4:4).

Uit die voorgaande is drie aspekte belangrik:

- Die wet en die profete was tot op Johannes (Luk. 16:16). Van hom af het die koninkryk van God in die Messias gemanifesteer.
- In die Hebreeuse begrip is die val van die Mosaïese bedeling beskou as die hemel en aarde wat sou verbygaan. As die geliefde apostel Johannes dus later in die Openbaring sou skryf van die nuwe hemel en nuwe aarde, het hy geskryf van die einde van die Mosaïese bedeling. 'n Nuwe bedeling het in werking getree – dus 'n nuwe hemel en nuwe aarde.
- **Die Wet van Moses en die hele Mosaïese bedeling is vir Israel gegee.** Daar is geen opdrag dat ander nasies geleer moet word om die Mosaïese rituele in te stel en te hou nie.

Neem in ag dat ons hier met 'n tydperk (*'n kairos*) te doen het waarin die wet deur mondelinge tradisie oorgedra is van geslag tot geslag (kyk bv. Jos. 1:8). 'n Mens hoef nie te filosofeer oor die belangrike plek wat fisiese rituele in so 'n omgewing gespeel het nie. Dit sou hulle telkens in hul samelewing terugbring by of herinner aan baie spesifieke gebeure op hul nasiewordingspad en hul verhouding met *elohei Avraham, elohei Yitzak, velohei Ya'acov*, boonop te midde van al die versoekings en bedreigings. Die geskiedenis soos dit in die boek van die Rigters opgeteken is, bevestig dit (bv. 3:4). Nogtans lees ons in Rigters telkens hoe hulle afgedwaal en gedoen het wat verkeerd was in die oë van die Here.

Ten spyte van al die Mosaïese voorskrifte en gepaardgaande feeste/rituele, sê God deur die profeet Jesaja (29:13) van hulle: *“Omdat hierdie volk nader kom met hulle mond en My eer met hulle lippe, terwyl hulle hul hart ver van My hou, sodat hulle vrees vir My 'n aangeleerde mensegebod is, (...)”*

Die volle wet moes onderhou word

Oral in die Pentateug (die Boek van die Wet) word onderstreep dat Israel die hele wet moet onderhou, bv.:

- Deut. 4:2 verklaar pertinent dat hulle niks by die wet mag voeg of daarvan wegneem nie.
- In Deut. 28 word eers 'n aantal seëninge uitgespreek wat op gehoorsaamheid sou volg, en daarna, vers 15, verklaar God vervloeking as hulle nie al Sy gebooie en insettinge gehoorsaam nie.

Ek gaan nie vir die doeleindes van hierdie bespreking die verskillende wetsvoorskrifte aanhaal nie, maar onderstreep net dat verskeie met steniging uitgevoer moes word. Onthou ook dat belangrike dele van die wet te make gehad het met eers die Tabernakel in die woestyn, en wat later oorgegaan het na die vaste Tempel in Jerusalem. In 70 nC is hierdie tempel totaal vernietig en geen steen op die ander gelaat nie.

DIE NUWE TESTAMENT EN DIE WET

Jesus

Wanneer daar in die Nuwe Testament van die Wet gepraat word, word na die hele Mosaïese versameling van statute verwys. Dit sluit benewens die Tien Gebooie van God en die Mosaïese statute wat in die Pentateug aangeteken is,

ook die 613 verordeninge van Israel se godsdienstige leiers deur die eeue in. Hierdie verordeninge is byvoegings – ook “heining/fences” genoem – deur die godsdienstige leiers om die mense sogenaamd teen wetsoortreding te beskerm. Dit is hierdie “heining” wat Jesus aangespreek het in Mat. 15:6-8, *“So het julle dan die gebod van God kragteloos gemaak terwille van julle oorlewering. Geveinsdes, tereg het Jesaja oor julle geprofeteer toe hy gesê het: Hierdie volk kom na My toe met hulle mond en eer My met hulle lippe, maar hulle hart is ver van My af.”*

Jesus maak ’n belangrike stelling in Luk. 16:16, 17: *“Die wet en die profete was tot op Johannes [die Doper]; van toe af word die koninkryk van God verkondig, en elkeen dring met geweld daarin. Maar dit is makliker dat die hemel en die aarde verbygaan as dat een tittel van die wet sou val.”*

Laasgenoemde word natuurlik deur die Torah Behoudendes gebruik om te wys dat die wet nooit beëindig sou word nie. Hulle begrip is ongelukkig daarin gewortel dat hulle daardie sinnetjie nie in die konteks van die geheel sien nie. Binne daardie totale gedeelte (wat met hoofstuk 15 begin) is Jesus besig om die godsdienstige leiers aan te spreek dat hulle so verknog is aan hul eie, mensgemaakte toevoegings (tradisies) tot die oorspronklike wet, **dat hulle eerder sou toesien dat die Messiaanse koninkryk by hulle verbygaan as om een tittel van hul wet te laat vaar**. Kyk bv. Mat. 15:6. Dit wys maar net nogmaals hoe belangrik dit is om die Woord reguit te sny.

Hou in gedagte dat Jesus eintlik maar in al Sy gelykenisse besig is om die godsdienstige leiers aan te spreek.

In Mattheus 22:34-40 verstrik Jesus die Fariseërs in hul eie lokval oor wat die groot gebod in die wet is. Hy antwoord hul vraag met, *“Jy moet die Here jou God liefhê met jou hele hart en met jou hele siel en met jou hele verstand. Dit is die eerste en groot gebod. En die tweede wat hiermee gelykstaan: Jy moet jou naaste liefhê soos jouself. **Aan hierdie twee geboorte hang die hele wet en die profete.**”*

In Johannes 15:12, die gedeelte oor die ware wynstok in wie hulle moet bly, brei die Meester daarop uit deur te verklaar, *“Dit is my gebod, dat julle mekaar moet liefhê net soos Ek julle liefgehad het.”* Vroeër (vers 8) het hy hulle aangemoedig om veel vrug te dra, want daardeur sou die Vader verheerlik word. Hierdie gebod staan kennelik op ’n hoër vlak as om jou naaste lief te hê soos jouself.

Paulus en die Galasiërs

Hierin moet ons twee belangrike dinge onthou:

- Hoewel daar diegene is wat verskil, wys geloofwaardige getuïenis dat die brief aan die Galasiërs Paulus se heel eerste sendbrief was (± 49 nC).
- Dit was hoofsaaklik Christen bekeerlinge vanuit ’n nie-Joodse agtergrond aan wie Paulus geskryf het, m.a.w. sy groter groep lesers/gehoor was nooit deel van die Mosaïese bedeling nie en dus ook nooit onder die Wet nie.

Uit die brief aan die Galasiërs kom dit duidelik na vore dat Paulus hulle geleer het die wet was die biologiese nageslag van Abraham se beskermmer of tugmeester op die pad na die profetiese Messias se koms toe (3:24). Hierdie wet was nie op geloof gebaseer nie, maar op werke (3:12). Hy wys daarop dat elkeen wat nie die volle wet (alles wat geskryf is in die boek van die wet) onderhou nie, vervloek is (3:10). Om besny te word soos deur die wet vereis, bereik niks anders as om die besnedene onder verpligting te plaas om die hele wet te onderhou. Diesulkes maak hulle in-

derdaad los van Christus. In Filippense 3:2 verwys Paulus ook na die besnydenis as betekenisloos. In Romeine 2:29 praat hy van die besnydenis van die hart, in die gees.

Deur sy bespreking van die werke van die vlees teenoor die vrug van die Gees (5:16-22), leer Paulus hulle opnuut dat die wet van Christus vervul word deur mekaar se laste te dra. Dit kan hulle net doen deur onder die leiding van die Heilige Gees te leef. Werke deur die wet gaan nie die mens voor God regverdig maak nie, maar wel geloof in Christus wat in goeie dade (vrug van die Gees) uitloop.

Die feit dat hulle hul deur die Judaïseerders laat mislei om spesiale dae, maande, seisoene en jare te onderhou, laat Paulus met die gevoel dat hy sy tyd op hulle gemors het (4:11).

Paulus en die brief aan die Romeine

Romeine 13:8-10 *“Wees aan niemand iets skuldig nie, behalwe om mekaar lief te hê; want hy wat ’n ander liefhet, het die wet vervul. Want dít: Jy mag nie egbreek nie, jy mag nie doodslaan nie, jy mag nie steel nie, jy mag geen valse getuienis gee nie, jy mag nie begeer nie, en watter ander gebod ook al, word in hierdie woord saamgevat: Jy moet jou naaste liefhê soos jouself. Die liefde doen die naaste geen kwaad nie; daarom is die liefde die vervulling van die wet.”*

Die Brief aan die Hebreërs

Weer eens, sonder om ’n omvattende ontleding te maak, kan ons net Hebreë 9:11, 12 oorweeg:

*“Maar Christus wat opgetree het as Hoëpriester van die toekomstige weldade, **het** deur die groter en volmaakter tabernakel wat nie met hande gemaak is nie, dit wil sê, wat nie aan hierdie skepping behoort nie, ook nie deur die bloed van bokke en kalwers nie, **maar deur sy eie bloed, eenmaal ingegaan in die heiligdom en ’n ewige versoening teweeg gebring.**”*

Om dus vandag aan feesrituele deel te neem waar diere geslag word, is om te verklaar dat die bloed van Die Lam van God nie goed genoeg was nie.

Die Handeling van die Apostels

Ons lees hier van Paulus se ontmoeting met die apostels in Jerusalem. Na hul gesprek lees die rekord van die boodskap wat deur Paulus en Barnabas aan die bekeerde heidene oorgedra moes word, soos volg (Hand. 15:24-29):

“Aangesien ons gehoor het dat sommige wat van ons uitgegaan het, aan wie ons geen opdrag gegee het nie, julle met woorde ontstel en julle gemoedere verontrus deur te sê dat julle besny moet word en die wet moet onderhou, het ons eenparig besluit om manne te kies en na julle te stuur saam met ons geliefde Bárnabas en Paulus—manne wat hulle lewe oorgegee het vir die Naam van onse Here Jesus Christus. Ons het dan Judas en Silas afgevaardig om ook mondeling dieselfde berig te bring. Want die Heilige Gees en ons het besluit om verder geen las op julle te lê nie as hierdie noodsaaklike dinge: dat julle jul onthou van afgodsoffers en van bloed en van wat verwurg is en van hoerery. As julle jul hiervan onthou, sal julle goed doen. Vaarwel!”

DIE CHRISTEN SE VRYHEID

Christus as versoeningsoffer het vir die mens wat in Hom glo as die profetiese Messias 'n ewige versoening met God teweeg gebring. Versoening beteken dat 'n gebroke verhouding herstel is. In die Mosaïese bedeling moes 'n priester in die mense se plek voor God kom staan as tussenganger. Nou het elkeen in Christus toegang tot die Genadetroon. Ons hoef ook nie na Jerusalem op te gaan om God se teenwoordigheid op te soek nie, maar aanbid en nader die Vader in gees en waarheid. Christus is die Weg en die Waarheid en die Lewe.

Die wet van God is nie tot niet gemaak nie, maar wel die wet van Moses en die godsdienstige leiers se klomp mensgemaakte tradisies/heinings. God se wet is nou op die hart geskryf, nie meer op kliptafels nie. Die wet vereis dat die mens:

Die Here God sal liefhê met alles wat in hom is; en

Sy naaste sal liefhê soos Christus die mens liefgehad/lief het.

Ons lewe moet die vrug van die Gees toon. Net soos werke sonder geloof in Christus waardeloos is (Gal. 5:6), so is geloof in Christus sonder werke ook net lippetaal (Jak. 2:14) met 'n hart wat ver van hom af is.

Jakobus se brief aan die twaalf stamme in die verstrooiing (die oudste geskrif in die Nuwe Testament, 45nC) onderstreep die ware Christelike lewenswandel en Vryheid (3:13-18):

“Wie is wys en verstandig onder julle? Laat hom deur sy goeie lewenswandel sy werke in sagmoedige wysheid toon. Maar as julle bittere afguns en selfsug in julle hart, moenie roem en lieg teen die waarheid nie. Dit is nie die wysheid wat van bo kom nie, maar is aards, natuurlik, duiwels; want waar afguns en selfsug is, daar is wanorde en allerhande gemene dade. Maar die wysheid van bo is ten eerste rein, dan vredeliewend, vriendelik, geseglik, vol barmhartigheid en goeie vrugte, onpartydig en ongeveerins. En die vrug van die geregtigheid word gesaai in vrede vir dié wat vrede maak.”

Die grondslag lê opgesluit in die koninkrykskonstitusie wat opgeteken staan in Mat.5-7.

SLOTGEDAGTES

Uit die voëlvlug hierbo lyk dit dus vir my dat diegene wat sogenaamd Torah Behoudend is, slegs gedeeltelik behoudend is en hulself deur filosofering uit daardie hoek kan probeer haal. Boonop vind ek dat sommiges wat die Sabbat getrou op Saterdag onderhou, nie eers dit reg het nie, want die Sabbat is van 18:00 Vrydagaand af tot 18:00 Saterdag. Die Hebreërs haal dit uit Genesis 1:5: *“En dit was aand en dit was môre, die eerste dag.”* Die Sabbatsbegrip kom in wese neer op “haal diep asem”. Die mens se liggaam kort 'n rusdag. Ons aanbid nie God net een dag per week nie, maar elke dag. Nogtans is dit goed as jou rusdag ook rus van die wêreld om jou beteken en meer tyd gun om met vrymoedigheid voor die Genadetroon te gaan sit. Net soos Sy voedselvoorskrifte deur moderne voedingskundiges geloof en bevorder word, so het God geweet die liggaam het rus nodig. In Sy wysheid het hy immers ook vir die saailand rustye neergelê.

In die Groot Opdrag stuur Jesus sy apostels uit om dissipels van al die nasies te maak en hulle alles te leer wat Hy hulle geleer het - nie om hulle te leer om die wet van Moses te onderhou nie. Die Vader verlang mense wat Hom in gees en waarheid aanbid, nie mense wat getrou bly aan mensgemaakte tradisies nie, hoe mooi laasgenoemde ookal mag wees. Dit het te doen met wat in die mens se hart lê.

En wat ware rus betref: Wyle John van der Berg het in sy weeklikse radioprogram op Springbok Radio gesê: *“Rus is nie elders nie; dis op jou drumpel. Dit kom as genadegawe van binne af, nie van buite nie. Dit word nie deur stoflike dinge gegee nie; jy kerf dit elke oomblik in jou lewe in, met elke verruiming van geloof in Hom wat gesê het: “Kom na My toe almal wat vermoeid en belas is, en Ek sal julle rus gee.”*

Skildery van die Bergprediking: Carl Heinrich Bloch [Publieke domein], via Wikimedia Commons